

PS-KNPS.431.2.8.2014.HB

**Pan
Adam Myrda
Starosta Lubiński
ul. Jana Kilińskiego 12b
59-300 Lubin**

SPRAWOZDANIE Z KONTROLI

W dniu 21 stycznia 2014 roku do Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego wpłynęło pismo od Rzecznika Praw Dziecka w sprawie nieprawidłowości w funkcjonowaniu Powiatowego Centrum Opieki i Wychowania „Dolina Budziszyska” w Lubinie. Zastrzeżenia dotyczyły przede wszystkim pogorszenia jakości opieki nad dziećmi z powodu nadmiernego obciążenia obowiązkami wychowawców, niewłaściwego przechowywania leków oraz nieprzestrzegania zasad prawidłowego żywienia.

W związku z powyższym w dniach 10 i 11 marca 2014 roku została przeprowadzona kontrola w trybie uproszczonym w Powiatowym Centrum Opieki i Wychowania „Dolina Budziszyska” przy ul. Budziszyskiej 100/1 w Lubinie na podstawie Zarządzenia Wojewody Dolnośląskiego Nr 47 z dnia 19 lutego 2014 r. oraz upoważnienia Nr PS-KNPS.0030-87/14 wydanego przez Zastępcę Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu z dnia 4 marca 2014 r.

Kontrolę przeprowadził zespół inspektorów w składzie: Honorata Borowiec – starszy inspektor wojewódzki – przewodnicząca zespołu, Edyta Kubicka – starszy inspektor wojewódzki, kontroler. Kontrolę wpisano do Książki Kontroli jednostki po numerem 4/2014. W celu zgromadzenia informacji mogących dać całościowy obraz funkcjonowania jednostki oraz możliwość zweryfikowania informacji podanych w piśmie inicjującym sprawę, przeprowadzono rozmowy z pracownikami placówki i z wychowankami.

Przeprowadzone działania kontrolne oraz zgromadzona dokumentacja pozwoliły na stwierdzenie następującego stanu faktycznego:

- 1) „Dolina Budziszyska” to jedna z czterech placówek Powiatowego Centrum Opieki i Wychowania prowadzonego przez Starostwo Powiatowe w Lubinie. „Dolina Budziszyska” przeznaczona jest dla 12 wychowanków i tyłu obecnie w niej przebywa. Funkcję Dyrektora Powiatowego Centrum Opieki i Wychowania pełni Pani Ewa Cieślowska, natomiast wychowawcą - koordynatorem w Placówce „Dolina Budziszyska” jest Pani Urszula Molińska.
- 2) Powiatowe Centrum Opieki i Wychowania w Lubinie działa w oparciu o Regulamin Organizacyjny przyjęty Uchwałą Nr CLVI/655/2013 Zarządu Powiatu w Lubinie z dnia

28 maja 2013 r. Określa on szczegółową organizację wewnętrzną i zasady funkcjonowania oraz zakres sprawowanej opieki w Centrum. § 10 Regulaminu określa zadania pracowników Działu Opiekuńczo – Wychowawczego Centrum tj. koordynatora - wychowawcy, wychowawcy, terapeuty, psychologa, pracownika socjalnego.

(Dowód: akta kontroli str.45-73)

- 3) Placówka mieści się w mieszkaniu dwukondygnacyjnym w budynku wielorodzinnym w zabudowie szeregowej. Wychowankowie mają do dyspozycji cztery pokoje: jeden dwuosobowy, dwa trzyosobowe i jeden czteroosobowy. Wyposażone są one w odpowiednie meble i sprzęty. Powierzchnia pomieszczeń zapewnia przechowywanie rzeczy osobistych i swobodne korzystanie z wyposażenia. Do dyspozycji wychowanków są dwie łazienki i dwie toalety umożliwiające korzystanie z nich w sposób zapewniający intymność oraz zgodność z zasadami higieny. Mieszkańcy placówki posiadają możliwość prania i suszenia rzeczy osobistych. W pełni wyposażona kuchnia zapewnia właściwe warunki do przygotowywania posiłków oraz przechowywania i obróbki żywności. Dzieci mogą korzystać z pomieszczenia do wypoczynku, które stanowi salon – jadalnia połączone z aneksem kuchennym. Miejsce to wyposażone jest w kanapę, telewizor, dwa biurka z komputerami, biurko wychowawcy oraz stół gdzie dzieci spożywają posiłki. **W opinii kontrolujących wielkość stołu (6 miejsc) uniemożliwia wychowankom wspólne spożywanie posiłków. O ile pory podawania obiadu zależne są od różnych godzin powrotu dzieci ze szkoły, o tyle śniadanie, czy kolację dzieci mogłyby jeść razem, co wpływałoby zapewne korzystnie na ich wzajemne relacje oraz sprzyjałoby budowaniu i utrwalaniu więzi w grupie.**

(Dowód: akta kontroli str.141-142)

- 4) W „Dolinie Budziszyskiej” przebywa młodzież w wieku od 11 do 22 lat, w tym 3 dziewczęta i 9 chłopców. W dniu kontroli w Placówce obecnych było 10 wychowanków, dwoje na co dzień przebywa poza placówką:
- P.N. w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Namysłowie.
 - P.T. w Specjalnym Ośrodku Szkolno Wychowawczym w Szklarach Górnych.
- Ewidencję wychowanków prowadzi Dyrektor Zespołu.

- 5) W „Dolinie Budziszyskiej” w dniu kontroli zatrudnionych było 4 wychowawców, w tym 1 wychowawca koordynator. W Placówce pełnią oni dyżury zgodnie z „Harmonogramem pracy wychowawców” przygotowywanym w wersji pierwotnej jako plan, a następnie jako „faktyczny” - uwzględniający rzeczywiste przepracowane godziny przez zatrudnione osoby. Harmonogramy zatwierdzone były przez Dyrektora Zespołu.

Kontrolujące poddały analizie harmonogramy pracy za październik, listopad, grudzień 2013 r. oraz styczeń, luty 2014 r. Jak wynika z powyższych dokumentów dyżury wychowawców pełnione są najczęściej w godzinach: 8.00 – 16.00, 16.00 (lub 14.00) – 22.00, 22.00 – 8.00.

W weekendy przyjęto układ dyżurów: 8.00 – 20.00, 20.00 – 8.00.

W czasie dyżuru w Placówce opiekę sprawował generalnie jeden wychowawca, wg kontrolowanych grafików w pojedynczych przypadkach, w godzinach od 14.00 do 16.00 było w Placówce dwóch wychowawców. Tylko okresowo wychowawców wspierała osoba zatrudniona do prac gospodarczych (sprzątanie, gotowanie) we wszystkich placówkach Centrum. Wg kontrolowanych grafików w „Dolinie Budziszyskiej” w/w pełniła dyżury 8.00 – 16.00 w następujących okresach: 18.11. – 13.12.2013 r., 03.02. – 14.02.2014 r. (oprócz sobót i niedziel).

Kontrolujący poddali analizie „karty stanowisk pracy” wychowawców zatrudnionych w Powiatowym Centrum Opieki i Wychowania pełniących swe obowiązki

w „Dolinie Budziszyskiej”. Zadania wychowawców wskazane w „kartach stanowisk pracy” tworzą szeroki katalog obowiązków m.in. w obszarze opieki, pracy indywidualnej z dzieckiem, tworzenia warunków wszechstronnego rozwoju dzieci, wyrównywania ich deficytów rozwojowych, nawiązywania i utrzymywania kontaktów z rodziną dziecka, zaopatrzenia dzieci w odpowiednią odzież i niezbędne przedmioty osobistego użytku, opieki zdrowotnej i kształtowania nawyków prozdrowotnych, dbałości o czystość i estetykę pomieszczeń, w których przebywają dzieci.

Z rozmów przeprowadzonych z wychowawcami zatrudnionymi w Placówce wynika, iż do obowiązków ich należy również dokonywanie zakupów artykułów spożywczych (głównie wychowawca – koordynator) oraz przygotowywanie posiłków dla wychowanków, co dla osób nie mających predyspozycji kulinarnych stanowi znaczne utrudnienie. W przygotowaniu śniadań, podwieczorków czy kolacji uczestniczą dzieci, natomiast przyrządzanie obiadu spoczywa na barkach wychowawcy pełniącego w danym dniu dyżur. **Przygotowywanie posiłków dla wychowanków nie zostało ujęte w zakresie obowiązków w „kartach stanowisk pracy” wychowawców ani w zadaniach wychowawcy określonych w Regulaminie Organizacyjnym Powiatowego Centrum Opieki i Wychowania.**

(Dowód: akta kontroli str.95-119, 141-142,149-150)

Zgodnie z § 13 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej za właściwą organizację pracy wychowawczej w placówce opiekuńczo – wychowawczej odpowiada dyrektor. Organizując pracę wychowawczą dyrektor bierze pod uwagę konieczność: zapewnienia dziecku poczucia bezpieczeństwa, prowadzenia przez wychowawców indywidualnej pracy z dzieckiem oraz pracy z grupą dzieci, opracowywania przez wychowawców planu pomocy dziecku oraz prowadzenia karty pobytu dziecka, udziału wychowawców w pracach zespołu do spraw okresowej oceny dziecka, współpracy wychowawców z rodziną dziecka, z osobami biorącymi udział w procesie wychowawczym dziecka, z sądem oraz instytucjami.

Zdaniem kontrolujących w „Dolinie Budziszyskiej” dla wychowawcy pełniącego jednoosobowo 8 -, 10- lub 12 - godzinny dyżur, konieczność przygotowania obiadu zgodnie z zasadami prawidłowego żywienia dzieci i młodzieży uniemożliwia właściwe sprawowanie opieki nad dziećmi z uwzględnieniem obowiązków wskazanych w Rozporządzeniu.

- 6) Badając zagadnienie dotyczące jakości i urozmaicenia posiłków ustalono, iż w „Dolinie Budziszyskiej” z założenia żywienie jest prowadzone na zasadach podobnych jak w rodzinie, bez obliczania kaloryczności i wartości odżywczych posiłków. W niedzielę wychowawcy wraz z młodzieżą układają jadłospisy na najbliższy tydzień, które zgodnie z oświadczeniem wychowawcy – koordynatora nie zawsze odzwierciedlają wszystkie dania, które w rzeczywistości otrzymują w Placówce wychowankowie. Dyrektor PCOiW oświadczyła, iż stawka żywieniowa wynosi 11 zł. na osobę, natomiast nie zatwierdza jadłospisów przygotowanych w Placówce. Żywność kupowana jest przeważnie w marketach: Tesco, Lidl, Biedronka itp. Posiłki przygotowywane są przez wychowawców, czasem przy współudziale młodzieży. Pory spożywania posiłków: śniadanie – od 6.30 do 8.15, obiad – od 13.00 do 15.30, podwieczorek – ok. 16.00, kolacja – od 18.00 do 19.00. Wielkość porcji zależy od indywidualnych potrzeb zgłoszonych przez młodzież. Poza posiłkami młodzież ma dostęp w ciągu dnia do żywności znajdującej się w aneksie kuchennym w szafkach i lodówce, w tym do pieczywa, tłuszczu,

wędlin, sera, dżemu, miodu, mleka, herbaty, wody mineralnej. Większe ilości produktów żywnościowych przechowywane są w przeznaczonym do tego magazynku wyposażonym w lodówkę.

Kontrolujący poddali analizie jadłospisy oraz faktury potwierdzające zakup produktów żywnościowych. O dokonanie oceny żywienia w „Dolinie Budziszynskiej” zwrócono się również do Dolnośląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego. Zastrzeżenia do ocenianych jadłospisów dotyczą m.in.

- nieplanowania owoców do posiłków lub między posiłkami,
- braku dodatku warzywnego w 3 II daniach obiadowych i w 3 kolacjach,
- małego asortymentu warzyw podawanych np. do śniadań,
- nieplanowania potraw z udziałem ryb i drobiu,
- nieplanowania kasz i ryżu do II dań obiadowych,
- za małej ilości mleka lub napojów mlecznych,
- planowania tej samej zupy na 2 kolejne dni,
- braku pieczywa z pełnego przemiału.

W ocenie kontrolujących w jadłospisach zbyt często występują słodczyce, zwłaszcza jeżeli stanowią cały posiłek – w przeważającej liczbie podwieczorków zaplanowano do spożycia wyłącznie słodczyce.

Z jadłospisów wynika, iż w Placówce najczęściej planowane były obiady jednodaniowe. Obiad jest posiłkiem, na który zwraca się największą uwagę. W tym posiłku powinno się znaleźć białko zwierzęce oraz dość duża porcja warzyw gotowanych, a także dodatek surówki z warzyw. Natomiast w ocenie kontrolujących zaplanowanie na obiad samej zupy (np. 13.11.2013 r., 17.11.2013 r., 18.11.2013 r., 20.11.2013 r., 25.11.2013 r., 28.11.2013 r., 16.12.2013 r., 20.12.2013 r., nawet jeśli ona jest z tzw. „wkładką mięsną” - **nie może zastąpić prawidłowo zestawionego posiłku, zwłaszcza jeżeli następnym posiłkiem jest podwieczorek w postaci 1/2 czekolady lub cukierków krówek bądź gummy rozpuszczalnej.**

(Dowód: akta kontroli str.75-76, 153-202)

Z wypowiedzi dzieci wynika, iż posiłki w Placówce są raczej smaczne, różnorodne i w odpowiedniej ilości. Oczywistym jest, iż układanie jadłospisów przez młodzież w tym przekroju wiekowym oraz wychowawców, którzy zobowiązani są te posiłki następnie przygotować, będzie sprowadzało się do poszukiwania jak najprostszych, pochłaniających jak najmniej czasu rozwiązań. Istotnym jest aby w planowaniu posiłków uwzględniać zdanie wychowanków, natomiast należy pamiętać, że młodzież w tym wieku nie zawsze zdaje sobie sprawę z konsekwencji nieracjonalnego żywienia i wychowankowie właśnie w Placówce powinni nauczyć się prawidłowych, zdrowych nawyków żywnościowych. Zgodnie z § 6 Regulaminu PCOiW do zadań Dyrektora Centrum należy m.in. organizacja opieki nad dziećmi w Placówce oraz nadzorowanie pracy osób zatrudnionych w Centrum. **Zdaniem kontrolujących Dyrektor winna sprawować nadzór nad jakością żywienia w Placówce, systematycznie kontrolując sporządzane jadłospisy i je weryfikując.**

- 7) Pani Urszula Molińska – wychowawca koordynator oświadczyła, że zakupy odzieży dla wychowanków dokonywane są głównie w związku ze zmianą pory roku, uroczystościami, wyjazdami czy też w przypadku zniszczenia, zużycia rzeczy. Konkretnie pozycje zakupionej odzieży odnotowywane są w prowadzonej dla każdego wychowanka „karcie wyposażenia”, gdzie odbiór rzeczy wychowankowie potwierdzają własnoręcznym podpisem. Wśród pozycji z zakupów zimowych odnotowano kurtki, obuwie zimowe, skarpety, bluzy i bieliznę. Dwukrotnie wychowankowie również zostali obdarowani zarówno używaną jak i nową odzieżą oraz obuwem przez miejscową parafię. Wychowankom przebywającym w MOW-ie oraz SOSW odzież przekazywana jest

zgodnie z zapotrzebowaniem zgłoszonym przez Ośrodek a następnie zawożona przez wychowawcę osobiście lub przesyłana pocztą.

W indywidualnej rozmowie z kontrolującymi wychowankowie nie mieli zastrzeżeń do ilości ani jakości otrzymywanej odzieży. Przy zakupie uwzględnia się ich zdanie, a starsi wychowankowie samodzielnie kupują potrzebne im rzeczy. Nie mieli również zastrzeżeń co do zaopatrzenia w środki higieny osobistej.

- 8) W Placówce obowiązuje Regulamin przyznawania dzieciom kwoty pieniężnej do własnego dysponowania, wprowadzony Zarządzeniem Nr 31/2012 Dyrektora Powiatowego Centrum Opieki i Wychowania w Ścinawie z dnia 03.12.2012 r. Zgodnie z zapisami powyższego wychowankowie w „Dolinie Budziszyskiej” winni otrzymywać kieszonkowe w wysokości:
- uczniowie kl.IV – VI – 30 zł,
 - uczniowie gimnazjum – 40 zł.,
 - uczniowie szkół średnich i zasadniczych – 50 zł.

W celu weryfikacji powyższych zasad, kontroli poddano listy wypłat kieszonkowego za okres od października 2013 r. do stycznia 2014 r.

Zgodnie z § 18 ust.1 pkt 8 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej, dziecku umieszczonemu w placówce opiekuńczo – wychowawczej zapewnia się kwotę pieniężną do własnego dysponowania przez dzieci od 5 roku życia nie niższą niż 10 zł.

Stwierdzono, iż wychowankom przyznano kwoty kieszonkowego zgodnie z zapisami Regulaminu. Na wniosek wychowawcy – koordynatora dokonywano pomniejszenia kwot w przypadku m.in. opuszczania zajęć szkolnych, palenia papierosów, długotrwałych ucieczek, samowolnego opuszczania Placówki. W przypadku 1 chłopca kwota kieszonkowego w całości na jego prośbę została przeznaczona na zapłatę mandatu. Natomiast w kilku przypadkach po dokonaniu potrącenia (głównie za długotrwałe ucieczki) wychowankom zostało wypłacone **9 zł.**

(Dowód: akta kontroli str.77-81,121-139,145-146)

Wskazuje się, iż jako element wychowawczy można uznać dokonywanie potrąceń kieszonkowego jednakże może to się odbywać w granicach przyznanych kwot, pozostawiając do dyspozycji wychowanka kwotę minimalną określoną w w/w rozporządzeniu.

- 9) W odniesieniu do zastrzeżeń dotyczących niewłaściwego przechowywania leków wychowawca – koordynator Pani Urszula Molińska oświadczyła, iż osobiście realizuje recepty lekarskie, a zakupione medykamenty przechowywane są w szufladzie biurka wychowawcy zamykanej na klucz, do której dostęp mają tylko wychowawcy. Klucz wychowawcy przekazują sobie podczas zmiany dyżuru. Leki dzieciom podawane są przez wychowawcę zgodnie z zaleceniami lekarza. W Placówce jest 2 wychowanków stale przyjmujących leki. W związku z tym lekarz przepisuje leki w większej ilości na dłuższy czas, wówczas przechowuje się je w magazynku z żywnością, ale w odrębnej szafie zamykanej na klucz, do której wychowankowie nie mają dostępu.

W wyniku przeprowadzenia czynności kontrolnych stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- 1) Planowanie jadłospisów niezgodnie z zasadami prawidłowego żywienia dzieci i młodzieży.
- 2) Niezgodne z obowiązującymi przepisami kwoty wypłaconych kieszonkowych.

Na podstawie art. 52 ust. 4 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. Nr 185, poz. 1092, ze zm.), w związku z art. 125 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 135, ze zm.), wydaje się następujące zalecenie pokontrolne:

- 1) Wychowankom należy zapewnić wyżywienie dostosowane do potrzeb rozwojowych zgodne z zasadami prawidłowego żywienia dzieci i młodzieży.
Podstawa prawna: § 18 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz.U. Nr 292 poz.1720)
Termin realizacji zalecenia: niezwłocznie.
- 2) Wszystkim wychowankom zapewnić kwotę do własnego dysponowania zgodnie z obowiązującymi przepisami.
Podstawa prawna: § 18 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz.U. Nr 292 poz.1720)
Termin realizacji zalecenia: niezwłocznie.

Zgodnie z art. 49 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. Nr 185, poz. 1092), kierownik jednostki kontrolowanej w terminie do dnia 31 maja 2014r. winien przekazać Wojewodzie Dolnośląskiemu informację o sposobie wykonania zaleceń i wykorzystania wniosków lub przyczyn ich niewykorzystania, bądź o innym sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości.

Pouczenie:

Zgodnie z art. 52 ust. 5 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. Nr 185, poz. 1092), kierownik jednostki kontrolowanej w terminie 3 dni roboczych od dnia otrzymania sprawozdania ma prawo przedstawić do niego stanowisko, nie wstrzymuje to jednak realizacji ustaleń kontroli.

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

Edward Kostecki
DYREKTOR WZDZIAŁU
.....
(kierownik jednostki kontrolującej)

Do wiadomości:

1. Dyrektor Powiatowego Centrum Opieki i Wychowania w Lubinie
2. Rzecznik Praw Dziecka